

DOMOLJUB.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Priloga „Slovenca“.

Izhaja vsak prvi in tretji četrtek meseca. Ako je ta dan praznik, izide „DOMOLJUB“ dan poprej. Cena mu je 80 kr. za celo leto; 40 kr. za pol leta. Naročniki „Slovenca“ ga dobivajo zastónj. — Spisi in dopisi naj se pošiljajo: Uredniku „DOMOLJUBA“ Ljubljana Trnovo; naročnina in inserati pa opravištvu v semeniških ulicah št. 2. — Naznanilo stane 8 kr. za dvostopno petit-ersto, če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat, in 15 kr., če se tiska trikrat. Večkratno tiskanje je še veliko ceneje.

Štev. 6.

V Ljubljani, 20. septembra 1888.

Letnik I.

Kaj je novega po svetu?

V Avstriji sedaj zborujejo deželni poslanci po deželnih zbornicah, da uredijo potrebe in razmere posameznih dežel; želeli je, da bi povsod v lepem miru skrbeli, da se kolikor mogoče zlajšajo težka bremena posameznim deželam, ki že težko zmagujejo neznosne davke. Slovenci imamo svoje zastopnike v kranjskem, goriškem, tržaškem, poreškem, štajerskem in koroškem deželnem zboru, a doseči ne morejo veliko, ker imajo le v prvih dveh večino poslancev na svoji strani, drugod pa jim nasprotniki povsod tudi najboljše predloge vržejo v koš, le da bi se ne reklo: Slovenci so to sprožili. Na Češkem, kjer imajo Čehi večino v deželnem zboru, se Nemci kujajo in nočejo priti v zbor, ker jim Čehi ne pustijo, da bi sami gospodarili v deželi, dasi je na Češkem več Čehov kakor Nemcev. — Naš minister **Kalnoky** je šel zadnje dni na Nemško obiskat nemškega kancelerja Bizmarka. Kaj da ga je tje gnalo, nam ni znano, toliko pa lahko rečemo, da ni šel na uro gledat in da se gotovo nista pogovarjala o vremenu. — **Nemški cesar** pride kakor pravijo 4. oktobra na Dunaj, kjer se bo mudil več dni; iz Dunaja pa odide v Rim, obiskat rimskega kralja — papeža in laškega kralja Humberta. Kadar take imenitne glave hodijo okoli, takrat so vselej časi nemirni, zato tudi nikdo ne vé, kakošen bo sad teh razgovorov. Radi verjamemo, da si vsi brez razločka želé miru, vendar je gotovo, da dolgo časa ne more biti miru, dokler bodo narodi tako sovražni eden drugemu, dokler bo vsak narod

sebe postavljaj na malikov altar, ker napuhnanim narodom je zemlja pretesna in preozka, prej ali slej gotovo trčijo skupaj, da se naučijo ponižnosti in bratovske ljubezni, kakor nas jih uči krščanska vera, ki nam pravi, da naj se vsak narod v svojih mejah po svoje razvija pri tem pa naj ne hodi v škodo k sosedu. Taka načela so povdarjali katoličani, ki so se zbrali v posvetovanje na severnem Češkem in na Nemškem, kakor na drugem kraju obširneje poročamo. Le to željo bi omenili na tem mestu, da bi ne bilo napačno, ko bi pač tudi na Slovenskem napravili v kakem mestu katolišk shod, kjer bi prišli skupaj možje svetnega in duhovskega stanu ter pokazali svetu, kako zelo da cenijo katoliško vero ter da želé in si prizadevajo, da bi bila tudi v očitnem življenju vera podlaga vsemu delovanju v srečo narodov. Mnogo zadev imamo Slovenci, o katerih bi bilo potrebno dogovoriti se na katoliškem shodu, pred vsem nam je živo potreba katoliškega politiskega društva s podružnicami po deželi, da se združijo moči in toliko vspešneje delujejo: za vero in domovino. Vprašanje o verski šoli pokazalo je nam, da tudi med Slovenci ni vse tako lepo in gladko, kakor bi se rado na videz kazalo, da je tudi med nami malomarnost v verskih rečeh prav globoko vkoreninjena. To malomarnost odstraniti in živahno katoliško gibanje med Slovenci zanetiti, to bi bil poglobitni namen katoliškemu shodu na Slovenskem, kateri nam Bog daj skoro dočakati!

Kaj je novega po Slovenskem?

Iz Šmarija 13. septembra. Minoli teden imeli smo pri nas sv. misijon, kateri so vodili čč. oo. jezuiti Staré, Kos in Sajovic. Pričeli smo ga v nedeljo 2. in končali 10. t. m. Verniki vdeleževali so se ga kaj obilno, — vsekako hvalevredno. K mizi Gospodovi pristopilo jih je tekom sv. misijona čez 2300. Dal Bog, da bi milosti polni čas obrodil obilo sadu za čas i večnost v sreih župljanov!

Iz Gorenjega Bernika. (Smrtna nevarnost in očitno varstvo božje.) Voznik Jožef Dečman iz Gorenjega Bernika je peljal 1. septembra t. l. breze v Ljubljano. Ko privozi blizu Most, okoli tretje ure zjutraj, hipoma zagromi, strela udari, in voznika, ki je zadej voza korakal, na desno ramo nekoliko oplazi; bolečino je čutil do Ljubljane, potem ne več. Na to je strela zadela desno zadnje kolo pri vozu in je na njem šino prebila, potem se je spustila pod vozom na levo prednje kolo, in je ravno tako šino prebila; dalje je šla pod konjem in mu je nekoliko kosti ranila. Strašni prizor. Vendar so zdaj vsi zdravi, konj in voznik, le kolesa in konjska uprega se je nekoliko raztrgala, kajti konj je od strahu kviško poskočil. To je dogodek, kateri mi je sam voznik pravil. Treska in hudega vremena, reši nas o Gospod!

Iz Borovnice. (Nesreča.) Tukajšnji delavci zidarji (Primorci) popravljajo železniški most in imajo prav pod vrhom oder narejen vse na tako imenovanih perankah; ta oder od ene kolone do druge prenikajo. Ko pa so hoteli zdaj tudi oder doli spustiti po vrveh, je enemu zidarju prišel prst med vrvi in ga je tako močno prijelo, da mu je prst

odtrgalo in je moral izpustiti. Med tem je pa oder začel doli padati; na njem so bili trije devalci. Prvi se je tako prebesil, da je padel kakih 34 metrov globoko in bil takoj mrtev. Oder se je mej tem nekoliko zadel na obrobek; drugi delavec je tako naglo na rob skočil, da se je ujel in na njem čepel toliko časa, da so ga rešili. Vse se čudi, kako je mogel tje skočiti in tam čepeti. Ko bi ga ljudje ne bili videli, ne bi verjeli, ker se ni mogel nikamor prijeti. Tretji zidar pa, ko je do srednje kolone priletel in se oder nekoliko po konci postavil, ker so na jednom konci vrvi boljše držale ko na drugem, skočil je na prvo kolono z največjo smrtno nevarnostjo, ali vendar Bog ga je obvaroval hude nesreče.

Iz Ljutomera. Že sem jedenkrat pisal, da v trgu dobimo novo šolo in da so svetli cesar darovali 4000 gl. Danes naj naznam, da je na dan rojstva cesarjevega okrajni odbor za učilnico dovolil 3500 gl., ob jednom pa tudi 500 gl. za razširjanje šole pri sosednjem sv. Križu. Istega dne so ob deseti uri več. g. duhovni svetovalec in dekan Skuhala popevali slovesno sv. mašo. Potem se je ljudstvo podalo na torišče za novo poslopje. Tukaj so gospod dekan razložili namen, kajor ga mora imeti dobra šola; zatem so blagoslovili vogelni kamen. Govorili so še gospodje: c. kr. okrajni glavar Mac-Nevin, okrajnemu zastopu načelnik in deželni poslanec Kukovec, župan Schwarz, konečno nadučitelj Horvat. Dal Bog, naj bi se spolnilo to, kar so prvi govorniki omenili, ko so izrazili željo, naj bi novejši svetile tri zvezde: krščanska vera, beseda materna, domoljubje avstrijsko!

Pod lipo.

Pek in njegov mladi tovariš.

Sto let preteče prihodnje leto, odkar je vstala na Francoskem vsemu svetu znana prekucija, ki je uničevala in podirala vse, kar je bilo dobrega, ki je hotela celó Boga odstaviti in na njegovo mesto na altar postavila navadno — vlačugo. Da se v tem času vernim katoličanom posebno pa duhovnom ni dobro godilo, nam je lahko verjeti. Nobenega vzroka ni bilo treba, le ako so zagledali rogovileži kje kakega duhovna, precej so zakričali: A la lanterne! Na svetilnico ž njim! in kmalu je visel obešen na svetilničnem stebru. Mnogo duhovnov je moralo zato bežati, vendar vsi niso smeli zapustiti trpečih katoličanov v smrtni nevarnosti. Zato je mnogo duhovnov ostalo skritih in preoblečenih po mestih posebno v Parizu, da so jetnikom in v smrt obsojenim skrivaj

delili zakramente za umirajoče. V tem oziru posnemamo po časniku „Ave Marija“ lepo dogodbo ter jo podamo svojim bralcem.

Ob času francoske prekucije hodil je vsak dan zgodaj zjutraj neki pek z belim predpasnikom in belo kapico na glavi, s težkim jerbasom kruha na roki po temnih hodiščih v „bastillo“ ali ječo, kjer je mnogo po nedolžnem zaprtih in v smrt obsojenih čakalo povelja, da položé svojo glavo pod smrtonosno sekiro. Deček kakih šest let star ga je vselej spremljal. Straže jima niso branile v ječo, ker najpotrebnejšega za življenje jetnikom vendarle niso mogli braniti. Kadar je vstopil pek v glavno, prostorno ječo, položi svoj jerbas na tla in začne posameznim jetnikom nenavadno zgovorno hvaliti svojo robo v jerbasu, pomagal si je tudi s svojima rokama, večkrat je ž njima zamahal in kdor bi ga bil prav natanko opazoval, videl bi bil, da naredi z roko večkrat znamenje sv. križa; ako se mu je kak jetnik, ki je

Iz Babinec. (O letini). Minula zima je po ljutomerske okolici na rž vplivala neugodno; rastline so postale redke in vsled tega se je lahko zaplodilo veliko dračja, nepotrebne trave, a žetev bila je srednja. Pšenice dobili smo precej in lepe. Oves rodil je srednje. Ječmen: zimski obnesel se je izvrstno, jari pa slabo. Koruza ali turščica razvila se je krasno, da malokdaj tako. Hajdina (ajda) je vsled prijetnega jej deževanja vzrastla lepo in je visoka, da po mnogih krajih celo plega. Proso je prav lepo. Podobno velja o krompirju, ta je obilno obrodil. Obzirom na sadje bodi povedano, da so jablani jako cvetele, toda sada ni ravno veliko, deloma zavoljo slabega vremena ob času cvetja in tudi zaradi tega, ker so zadnja leta precej močno rodile. Hruške so pač zelo polne. V obče smemo, hvala Bogu, z letošnjo letino biti zadovoljni.

Od Celja. Gosp. dr. J. Bizjak, odvetnik v Trstu, bo se preselil v Brežice. — Dne 25. avgusta se je g. dr. Kočevar, zdravnik v Celji, podal na lov. Potoma se mu nepričakovano sproži puška, strel zadene v hrbet spremljevalca, ta je kmalu izdihnil dušo. Zdravnik je o nesreči sam naznanil gospodski. — Pri Novi-cerkvi so dne 3. septembra obhajali stoletnico obstanka tamošnje šole. — Prve dni meseca oktobra nameravajo začeti z delom za železnico iz Celja po Savinjski dolini in do Velenja. — Dne 1. sept. je pošta v Šmarje začela po dvakrat na dan voziti od sv. Jurija. — Cena hmelju bila je skraja po 60 gld. za meterski cent, ista je poskočila do 96 gld., pa tudi do 160 gld. Vsled nizke

cene v minolih letih se je število hmeljarjev zdatno skrčilo. Gospodarji so se namreč prepričali, da se za hmeljarstvo more porabiti samo tisto zemljišče, brez katerega bi gospodar sicer tudi lahko shajal. — Koncem preteklega meseca so v Rožni-dolini in v Velenji slavili štiridesetletnico vladanja svetlega cesarja.

Iz Rádenec. Pred par leti so iz Spielfelda napeljali železnico do Radgone. Kaj pa zdaj? Eni bi jo radi nadaljevali po levi strani Mure, namreč po Ogerskem, drugi si jo želijo po Štajerskem skoz Ljutomer naprej proti Ormožu ali Središču, ali Čakovcu. Dne 22. avgusta so se v Rádencih zbrali zastopniki okrajev: Ljutomer, Gornja-Radgona, Radgona, Feldbach. Gospodje so sklenili, potegovati se za železnico Radgona-Ljutomer. Podpore je ljutomerska občina obljubila 20.000 gld., ljutomerski okraj 50.000 gld. Kakor čujem, bi okrajne doklade narastle za 6%. Na podporo se zanašajo tudi od deželnega in pa od državnega zbora. Zidanje železnice bi veljalo okoli 825.000 gld.

Ricmanje pri sv. Jožefu v Istri. Ricmanci in vsa Bržanija se sme pohvaliti z dobro letino, posebno bo vina veliko in dobrega. Trgatev se začne 1., 2., 3. in 4. oktobra. To leto smemo prištevati tistim srečnim letom, o katerih sploh teče govorica: „vsako sedmo leto ima Istrijan dobro letino“. Zato se vabijo trgovci z vinom iz sosednjih krajev, da pridejo v sredi oktobra si nakupit izvrstne „bržanke“. Cena ji če biti od 18—21 kr. liter. — Postajica v Ricmanjih je dovolilo c. kr. železnično glavno ravnateljstvo na Dunaju. A tudi nova pošta v Borštu se bojda (!) kmalu odpre.

to zapazil, bližal, zašepetal mu je: „Moj sin, jaz sem duhoven, zdaj lahko opraviš svojo spoved, predno umrješ“. In jetnik se skloni k jerbasu ter na videz začne izbirati kruhe, med tem pa se spoveduje in pek, preoblečen duhoven, mu dá po skesani spovedi sv. odvezo. Potem vzame iz dečkovega naprsnika puščico za denar in vzame iz nje ne denar pač pa sveto hostijo ter jetnika skrivaj obhaja, ta je vzel košček kruha v usta in tako je vse straži skrito ostalo. Ko je pek tako lepo in sveto kupčijo napravil pri enem šel je k drugemu in to se je ponavljalo dan za dnevom. Seveda je bil pri tem vedno v smrtni nevarnosti, kajti ko bi ga bili spoznali vojaki, ki so v ječi stražili, ali ko bi se bil razodel kakemu brezbožnemu jetniku, katerih v tej ječi tudi niso pogrešali, bil bi še tisto uro svojo drzno gorečnost plačal s svojim življenjem. Toda kjer je sila največja, tam je tudi pomoč božja najbližja, zato je Bog tudi tega gorečega duhovnika varoval, da je nepoznan tolažil v

smrt obsojene s tolažilom katoliške vere in jih krepil s svetim obhajilom pred smrtjo. — Pač srečen je moral biti tudi šestletni deček, ki je smel še tako mlad v puščici nositi presveto rešnje Telo. Kako goreče je moralo biti za Boga srce v prsih mladenci, na katerih je že v dečkovi zgodnji mladosti počival Bog sam. Res je ta deček, ko je odrasel, vneto častil svojega Boga in širil njegovo slavo; zapustil je namreč lepo francosko domovino ter šel v Ameriko oznanovat sv. evangelij in umrl je tam kakor prvi škof Vinseneški v Severni Ameriki. Bil je tako blag duhoven in tako bogat v čednostih, da še sedaj ljudje, ki so ga poznali, pravijo, da je bil svet mož — Simon Brute.

Pač res: Kjer nevarnost do vrha prikipi, tam se pomoč božja oglasi!

Cerkev in šola.

Katoliški shod na severnem Češkem

obhajal se je 8. in 9. t. m. v Georgswaldu ob Saksonski meji. Tukaj se je zbralo bilo od 2000 do 3000 vnetih katoličanov. Prvi dan spominjali so se štiridesetletnice našega presvetlega cesarja Franca Josipa I., govorili mnogo prav goreče o dolžnostih in ljubezni do cesarja, kar je pri nas pri pri tako dobrem in blagem vladarji jako lahko spolnovati. Drugi dan spominjali so se sv. Očeta; škof Litomeříski, dr. Schöbel, je priporočal moliti za sv. Očeta v njih stiskah. Ni pa samo dovolj moliti, rekel je, mi moramo tudi očitno pokazati, da čutimo s papežem in da obsojamo krivice, ki se godé sv. Očetu od strani italijanske vlade. V navdušenih daljnih govorih so govorili za versko šolo; kazali so, koliko dobrega je cerkev storila, dokler je bila še prosta ter jej niso bili pograbili premoženja; dokazovali so, da se učení svet premalo zmeni za vero, kajti prava učenost in vera si ne morete biti nikdar nasproti. A vseučilišni profesor dr. Schindler govoril je o narodnosti. Rekel je, da je dovoljeno, svoj národ ljubiti, vendar ne sme človek tako národen biti, da bi drugim národom krivico delal, ali da bi národnost stavil nad vero. Zato katoliška cerkev vsegdar in tudi dandanes brani národne posebnosti vsakega ljudstva, dokler se národnost giblje v pravih mejah. Nazadnje je govoril voditelj nemških katoličanov na severnem Češkem, duhovnik Ambrož Opitz. Priporočal je katoliško časopisje, dobra društva, vzlasti po mestih družbe rokodelskih pomočnikov, pomočne moške in ženske družbe, farne knjižnice itd. Sklenili so tudi ti vneti katoličani, da se bodo odslej z naprej zbrali vsako leto v posvetovanje o raznih zadevah, ki se tičejo katoliškega življenja. Bog daj tem zborom svoj blagoslov, da bodo navdušeni govorí obrodili obilo sadú! — Ali bi ne bil tak shod katoliških množ prav kmalu umesten in potreben tudi pri nas na Slovenskem?

Shod nemških katoličanov

v Freiburgu na Nemškem se je vršil od 2. do 6. septembra. Mnogo nad 2000 množ iz Nemčije, Avstrije, Švice in Francije se je bilo sešlo. V prvi javni seji dné 3. t. m. govoril je kanonik Knecht o prostosti cerkve. Vsi zborovalci so se navdušeno spominjali Leona XIII., „vzvišenega zlatomašnika, velikega državnika in bogoslovca.“ Govorilo je jedenindvajset govornikov o raznih predmetih; tako Avstrijec o. Weiss iz dominikanskega reda o kato-

liškem možu, kakoršen mora biti v cerkvi, občini, domá, v družini, pri svojem delu in v tovarišiji. Govorilo se je dalje o redovnikih; povdarjalo se je, da so redovi najlepši cvet cerkve in vir pravega blagoslova za človeško družbo; da so samostani trdnjave krščanstva, da so redovniki armada mirú. Priporočali so se dobri časniki, krščanska umetnost, ljudski misijoni. Naš čas, reklo se je, ima mnogo izgubljenih sinov in hčerá. Skušajo jih poboljšati po ječah in prisilnih delavnicah, toda največ jih poboljša in reši spovednica. Zahtevali so popolno neodvisnost za svetega Očeta pri vladanji sv. cerkve, tirjali zanje tudi svétno gospodstvo nad Rimom in okolico. Izrekli so obžalovanje posebno zaradi najnovejših naredb italijanske vlade proti sv. stolu, v prvi vrsti zoper določbe novega kazenskega zakonika, ki žalijo pravice italijanske duhovščine, pa pravice apostolskega stola. Pridružili so se tudi oni pisanju, katero so pisali na sv. Očeta dné 29. avgusta v Fuldi zbrani nemški škofje. Pred koncem zborovanja je voditelj nemških katoličanov, dr. Windthorst prav vneto govoril o avstrijski cesarski rodovini, katero ljubijo zbog njene pravicoljubnosti, dobrotljivosti in pobožnosti tudi nemški katoličani, vzlasti onih krajev, ki so nekdanj spadali pod Avstrijo, kakor ravno Freiburg, kjer se je tako navdušeno izvršil opisani zbor.

Duhovniške spremembe v ljubljanski škofiji: Vmeščena sta bila 3. t. m. č. g. Tomaž Kajdiž na župnijo Moravče in č. g. Simon Žužek na župnijo Vodice. — Župnika sta postala č. g. Anton Šmidovnik v Prečini in č. g. Josip Golmajer v Javorji pri Litiji. — Prestavljeni so č. g. kapelani: Franc Rihar iz Kropo v Podbrezje, Franc Pavlin z Jesenice v Kropo in Avgustin Sinkovec iz Prečine v Žužembreg. — Nastavljeni so č. g. Bostijan Elbert za adjunkta v bogoslovskem semenišči v Ljubljani; semeniški duhovnik Franc Pokorn kot kapelan na Jesenicah in semeniški duhovnik Franc Perné kot prefekt v Alojzijevisči. Č. g. Franc Krek, novomašnik, je sprejet v c. kr. višje duhovniško izobraževališče pri sv. Avgustinu na Dunaji. — V bogoslovje in v duhovniško semenišče sprejeti so, razun že v 4. št. imenovanih, še naslednji gg.: Janez Renier iz Celja, Matej Kos iz St. Janža, Franc Žvan iz Kamne Gorice, Karol Lenasi iz Ljubljane, Ivan Toporiš iz Trčica ter Ivan Jelenec iz Dobráve. — G. Aleksij Useničnik je sprejet v rimsko bogoslovno vzgojevališče, kjer se že eno leto učita njegov brat Franc pa Ivan Korén iz Metlike. Vseh ljubljanskih bogoslovcev bode torej letos 98 v Ljubljani, in 3 v Rimu, torej 101. Dvanajst jih bode stanovalo pri gg. Lazaristih, osem v Alojzijevisči, drugi pa v glavnem semenišči. — **V Alojzince so sprejeti:** Godec Ivan iz Bohinjske Bistrice, Kušar Valentin iz Reteč, Košir Ivan iz St. Jošta pri Polhovem Gradcu, Lavrič Ivan iz Blagovice, Rebolj Blaž iz Trstenika, Zajec Ivan od Krke. — **Umrli** je 10. t. m. v Dolenjskih Toplicah č. gospod

Matija Hočevar, dolgoletni župnik pri sv. Petru v Ljubljani in kn.-šk. duhovni svetovalec v 65. letu starosti. Truplo rajnega pripeljali so v sredo 12. t. m. v Ljubljano ter je pokopali pri sv. Kristofu. Pogreb je bil veličasten. Ljubljancani so pri tej priliki zopet pokazali, kako znajo ceniti dobre svoje duhovnike. — **V gorški nadškofiji:** č. g. Anton Batagelj, vikar v Ponikvah, premeščen je v Opatje Selo; č. g. Janez Kokošar postal je upravitelj fare Šebrelje. — **V lavantinski škofiji:** Župnijska skušnja. V teh dneh so delali župnijski izpit v Mariboru ti-le č. gg.: Mat. Fideršek, kapelan v Vojniku, Mat. Karba, kapelan na Dobrni, Franjo Klepač, kapelan na Bizeljskem, Anton

Pernat, provizor na Planini, Jos. Sattler, provizor pri sv. Križi nad Mariborom in Franjo Slavič, kapelan pri Vel. Nedelji. — **Dijaško semenišče.** Na novo so sprejeti v dij. semenišče: Anton Vogrinec iz sv. Vida pri Ptuji, Fr. Osvatič iz St. Lovrenca v Slov. Gor., Anton Dolar iz Slivnice pri Mariboru, Martin Majcen iz Polenšaka, Karol Ozvald iz Središča, Flor. Kukovec iz Velike Nedelje, Fr. Schreiner iz sv. Križa pri Ljutomeru, Al. Korošec iz sv. Križa pri Ljutomeru, Marko Žičkar iz Sevnice, Jos. Erker iz Laporij, Rud. Krener iz Laškega trga, Mirko Noroglav iz Loke pri Zidanem mostu in G. Ferme iz sv. Štefana pri Šmarji.

Gospodarske in obrtnijske stvari.

Deželna sadna razstava v Ljubljani. Vsak, kdor misli kaj razstaviti, zglašuje naj to najkasneje do 1. oktobra t. l. podpisani družbi. Razven svežega (frišnega) sadja se lahko razstavi razno posušeno in vkubano sadje, sadni mošt ter žganje itd. Ker je razstavi namen, da izpoznamo vse zimsko sadje, ki raste po Kranjskem, naj nobeden sadjar ne zamudi poslati kaj na razstavo, ker le tako bo mogoče namen doseči. Vse eno je, ako kdo pošlje tudi samo eno vrsto (sorto), in ako je še ta drobna in od toče poškodovana. Kdor misli razstaviti sadni mošt (lauski), pošlje naj ga takoj 5 litrov družbi v Ljubljano. Posoda bodi kakoršna-koli, ker bode družba pretočila ves mošt v enake buteljke z lepimi napisi. Podpisana družba naznanja, da je do sedaj le z Gorenjskega prišlo obilo oglasov, z Notranjskega veliko manj, z Dolenjskega pa skoraj nič. Ker je mogoče, da pride Nj. ces. vis. cesarjevič Rudolf ravno ob razstavi v Ljubljano, moramo se kmetovalci toliko bolj potruditi, da bode razstava velikanska ter da bode kazala pravo podobo kranjskega sadjarstva. Še enkrat pozivljemo zatorej vse razumne gospodarje dežele naše, naj se obilo vdeležujejo, ter jih prosimo, naj delajo med svojimi tudi v tem smislu. Nihče naj ne misli, da je njegov pridelek preneznaten, da bi ga mogel razstaviti, ker vsak lahko po svoje pripomore k splošnemu vspehu.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe
kranjske v Ljubljani.

Kako se naredi sadni mošt? Letos sadja najbrže ne bomo tako lahko prodali, kakor predlanskim. Na Nemškem, kamor so takrat največ sadja izvozili, je letos prav dobra sadna letina. Kaj torej s sadjem narediti? Najbolj se še izplača, ako ga prodati ne moremo, da naredimo iz njega mošt, ki je dobra in prijetna pijača za poletje. Sadni mošt po drugih deželah močno delajo. Na Francoskem, kjer pridelujejo največ vina, so vkljub temu naredili l. 1885 skoraj 20 milijonov hektolitrov sadnega mošta.

Francoski sadni mošt je izvrsten, ker ga znajo prav napraviti. Sadje pusté ležati nekaj dni na kupih, da popolnoma dozori. Potem ga zmečkajo ali pa zmlejo na mlinu za sadje. Navadnemu sadju pridevajo po nekoliko drobnice ali pa lesnika, kar naredi mošt bolj trpežen. To zmečkano ali zmleto sadje denejo za 12—15 ur v kadi, potem pa pride v prešo ali stiskalnico. Mošt, ki teče iz sprežanega sadja, se dene v posodo, najbolje v vinske sode. Preše denejo potem še enkrat v kadi in prilivajo vode in sicer za vsacih 100 kilogramov sadja 20 litrov, najboljša je tekoča voda. To se dobro premeša in čez 12 do 15 ur se drugič dene v stiskalnico. Ta drugi mošt je nekoliko slabjši od prvega, vendar še dober. S sadnim moštom je potem ravno tako ravnati, kakor z grozdnim moštom. Klet, v kateri se mošt hrani, mora biti snažna in zračna; v njej ne sme biti zlasti korenje in zelje ne. Gorkota v kleti naj bode srednja, ne prevroče, pa tudi ne premrzlo. Pri vehi sod ne sme biti zabiti, dokler mošt vrè, sicer bi ga razneslo. Da pa vendar zrak ne pride v sod, naj se položi na veho žakliček napolnjen s peskom. Kedar mošt povrè, ga je treba nemudoma pretočiti v drug čist sod, ter odstraniti drožje. Tudi še pozneje se mora sadni mošt vsaj vsake tri mesece pretočiti, ako hočemo, da ostane dober. Gnjiilo sadje, obrezki, preše od sadnega mošta itd. moremo še porabiti za pridelovanje jesiha. To vse skupaj zmečemo v kako kad, kjer se skisa, potem pa spreša; te preše pa moremo še živini pokladati, če jih je pa preveč, jih pa posušimo, da jih dajemo živini tudi po zimi.

Kako pripravljati prunele? Prunele so posušene slive ali češplje, katere smo pred sušenjem olupili in košice iz njih pobrali. Na ta način se okus bistveno spremeni, ker zlasti lupine imajo pri češpljah in slivah poseben okus; če se lupine odstranijo, ostane le prav fini, posebni okus, ki je v mesu.

Lupi se brez posebnih težav. Sveži (frišni) sadovi vtaknejo se za toliko časa v vročo vodo, da se lupina rada odluši. To se zgodi v dveh do petih

minutah. Ako se nato češplje na obeh tankih konceh s prsti stisnejo, lupina poči in golo meso skoči venkaj. Kjer se jih veliko olupí, poslužujejo se navadnega jerbaščka (pletence) z dvema ročema. Jerbašček se napolni s češpljami in potopi v kotel z vročo vodo. Ko lupine postanejo muževne, se vzamejo venkaj in položé na prt ter jamejo lupiti; to delo tudi otroci lahko opravljajo. Da še koščico odstraniš, primi olupljeno češpljo z dvema prstoma leve roke in potisni vanjo na jednom koncu drobno cev ali peresno cevko; z lahkim pritiskom se špičasta koščica izpahne. Ko so sadeži olupljeni in izpečkani, se morajo takoj posušiti, sicer bi izgubili lepo barvo in tudi okus bi se utegnil pokvariti. Posušene prunele imajo pogosto nelepo obliko, so podolgate in bolj ali manj pokvečene. Mnogo lepše so, ako se jim dá jednako-merna, okrogla oblika. V ta namen primejo se na konceh z dvema prstoma ter se skupaj stisnejo, da postanejo enakomerno okrogle ploščice ali kroglice. Za razpošiljanje vzamejo naj se okrogli zaboji, kateri se obložé s papirjem. V te zaboje naložé naj se prunele tako na gosto, da nič praznega prostora ne ostane. Na vrh dene se zopet gostega papirja in zapre se zaboj s tem, da se skrbno zalepi. Po nekaterih krajih pomagajo si tudi s tem, da prunele s žveplom potresajo.

Kako ravnati s praznimi sodi? Čiščenje in umivanje vinskih sodov je sicer navadno čisto lahka stvar, včasih pa, zlasti pri starih sodih, zahteva mnogo truda. Pri posodah, katere rabimo le za prevažanje, pazimo vselej na to, da je precej izmijemo, ko smo je izpraznili; če je le nekaj dni pustimo ležati, se lahko primeri, da zadahnejo (oplesnijo), ali da se, kar je še slabše, napravi v njih zavrelca; snaženje je potem jako težavno. Ko je sod prazen, položi se z veho navzdol, da se popolnoma odkaplja ter se potem trikrat ali štirikrat izplakne s čisto vodo. Ko je sod izplaknjen, se takoj in sicer dobro zažveplja, nato precej zabije z veho, ki popolnoma zapre zraku pot v sod. Prav tisto se doseže, ako vlijemo nekaj litrov čiste vode v pomiti sod, ga zažvepljamo, zabijemo in potem tako položimo, da je voha navzdol obrnena in z vodo pokrita; na ta način zapre se najgotoveje zraku pot v posodo. Sod, s katerim smo tako ravnali, lahko leži cele mesece in ni se nam bati, da bi oplesnil ali se skisal. Predno ga hočemo zopet rabiti, preiščimo njegov duh. Če nima nobenega duha, ali le slabega po žvepleni kislini, se sod večkrat z vodo izplakne in zopet rabi. Ako pa zaduhlo diši, bilo bi znamenje, da se je plesnoba napravila. V tem slučaju bi morali z mehom zrak premeniti, ker bi v zaduhlem zraku žveplo ne moglo

goreti in potem bi morali sod z novega žvepljati in umiti.

Iz Kranja. Lepo število kobil z žrebeti so pripeljali umni živinorejci iz okraja. Državne premije za kobile z žrebeti so dobili: Josip Križnar iz Stražišča 40 gl., Janez Kepič iz Cirkelj 25 gl., Franc Verbič iz Spodnjih Bernikov in Aleksander Bergant iz Št. Jurija po 20 gl.; Janez Moli iz Vogelj 15 gl., Franc Kepič iz Cirkelj, Franc Pavlič iz Klanca in Andrej Rebelj iz Hraš vsak eno srebrno svetinjo. Za mlade breje kobile so dobili: Anton Tiringer iz Stražišča 25 gl., Janez Čebul iz Otoka 20 gl., Janez Logar iz Vodice 15 gl., Jakob Goljot s Polja in Franc Bohine iz Zaloga vsak eno srebrno svetinjo. Za eno- in dveletne žrebice: Matija Jež iz Bukovce, Jožef Debevc s Polja in Matevž Barle iz Luž po 10 gl., Matevž Golob iz Št. Jurja, Janez Rogel iz Zapog in Jakob Grašič iz Besnice vsak po eno srebrno svetinjo.

Pri premovanji konj na Vrhniki dne 6. t. m. so dobili državna darila, in sicer za kobile z žrebeti: Josipina Hribar iz Podgabra 40 gld., Jernej Černe iz Ljubljane 25 gld., Andrej Marinkar iz Vnanje Gorice in Jernej Jeraj iz Notranje Gorice po 20 gld., Fr. Oven iz Podsmreke 15 gld., Jernej Šusteršič s Plešivce, Anton Želiškar z Brezovca in V. Korčec iz Sinje Vasi vsak po jedno srebrno svetinjo. Za mlade breje žrebice: Anton Gabrež iz Matene 30 gld., Matej Smuk iz Bevk 20 gld., Fr. Čuden iz Dragomera 15 gld., Janez Jeraj iz N. Gorice in Valentin Korčec iz Sinje Gorice vsak po jedno srebrno svetinjo. Za eno- in dveletne žrebice: Janez Jeraj iz Blatne Brezovice, Fr. Oblak s Stare Šrange in Gabrijel Jelovšek z Vrhnike po 10 gld., Ig. Jelovšek z Vrhnike, Jernej Beer s Sapa in Fr. Štrukelj z Brezovca vsak po jedno srebrno svetinjo.

Premovanje konj v Postojni. Pri premovanju dne 7. t. m. so dobili za kobile z žrebeti: Alojzij Puc iz Hrenovic 25 gld., Ig. Štefin iz Zaloga 15 gld., Janez Mihelčič iz Hraš in Matija Lavrenčič iz Postojine vsak po jedno srebrno svetinjo. Za breje kobile Peter Kraigher iz Hraš 15 gld., za eno- in dveletne žrebice: Ig. Štefin iz Zaloga in Jos. Lavrenčič iz Postojine po 10 gld. Vdeležba bila je slaba.

Premije za pobite zveri, vidre in stekle pse. V dōbi 1. oktobra 1887. do konca julija 1888. se je izplačalo na premijah za pobite zveri in vidre in za pokončane stekle pse, in sicer: za jedno medvedko 40 gl., za dva medveda po 30 gl. = 60 gl., za jednega volka 20 gl., za 37 vider po 2 gl. = 74 gld., za 22 steklih psov po 5 gld. = 110 gld., skupaj 304 gld.

Razne vesti.

(Cesar) je podaril po povodnji poškodovanim Tirolcem 20.000 gld.

(Na ljubljanski gimnaziji) je letos 906 učencev; samo v prvem razredu jih je 251. V realci jih je v prvem razredu 115.

(V nunski cerkvi v Ljubljani) so se med mašo zbale šolarice neke blazne ženske, hitele in gnjetle so se iz cerkve in tri deklice so se zelo poškodovale, druge pa zelo prestrašile.

(Sokolska slavnost) se je dné 8. in 9. septembra vršila posebno slovesno. Mestne in mnoge druge hiše so bile ozaljšane z zastavami ter je tako Ljubljana v prazniški obleki sprejemala goste „Sokole“ iz severa in juga. Na Mali Šmaren je bilo duhovno opravilo na prostem pod Tivoli, v nedeljo pa na Rožniku. „Sokol“ si je pridobil mnogo zaslug za slovenski narod, zato mu vsak domoljub želi tudi v prihodnje vstrajnosti in najboljših uspehov.

(Modra opica.) Na Dunaji je imel neki gospod prav umno opico, ki je bila popolno domača s svojim gospodarjem; vedno je opazovala vse, kar je delal njen gospodar; gledala je tudi med drugim, kako gospod vselej po kosilu pije črno kavo. Videla je, kako je vzel sladkor in ga pomočil v kavo ter namočen košček vzel v usta in na to kavo popil. Opici gospodar ni privoščil črne kave, pa ona si misli, kar mi on ne dá, si lahko sama preskrbim. Po kosilu gre nekega dne gospod hitro od doma in pusti v sobi opico, na mizi pa posodico s sladkorjem. Opica to precej zapazi; hitro skoči na mizo ter vzame v roke košček sladkorja ter ga misli pomočiti v kavo; toda kave ni bilo nič v posodici, zato opica skače sem ter tje, da bi tudi kave dobila; vsako posodico v sobi pogleda, toda vse je prazno. Naenkrat skoči na mizo, kjer je gospod navadno pisal in zagleda posodico za tinto. „Aha, si misli, črna kava je že tukaj; zdaj bomo pa mi pili črno kavo kakor gospodar.“ Hitro pomoči košček sladkorja v tinto, in namočeni košček, kakor je videla pri gospodarju, nese v usta. Toda kako se namrdne in zakriči, ko zoprno tinto pokusi. Vso umazano okrog gobca dobi gospod v sobi, košček sladkorja namočen v tinti je ležal na tleh in od tistega časa živa duša opice ne pripravi, da bi pila črno kavo.

(Salomon iz Kine.) V Šangaju v Kini privlekli so pred sodnika moža, katerega so obdolžili, da je ukradel lepo mizo. Zatoženi taji hudodelstvo in pravi, da on, ko bi bil tudi rad ukradel mizo, nima toliko moči, da bi jo sam nesel. Sodnik mirno posluša njegove izgovore ter se kaže, kakor da bi se mu zatoženec smilil in da bi mu verjel. Potem mu reče: „Vem, da si nedolžen, zato pojdi domu, ker pa tudi

vem, da si reven, vzemi tam le žakelj, v katerem je tisoč denarjev, katere ti dam, da si revščino preženeš.“ Mož ves vesel pozabi, kaj je prej govoril, zgrabi kakor Golijat težko vrečo, v katerem je bilo samo železje trikrat težje, kakor ukradena miza, ga vrže na ramo in hajdi ž njim proti vratom. „Počakajte mož, pravi sodnik, če tako težko breme lahko nesete, ste tudi mizo lahko nesli, ki ste jo ukradli.“ In mož je imel v ječi čas premišljevat, kako resničen je naš posavski pregovor, ki pravi: Boljši en premislek, kakor tri dni hodá.

(Sreča pripravi človeka v zadrego.) Ubog bajtar v francoskem mestu Nizzi je v loteriji zadél srečko z 250 tisoč goldinarji. Mislil je revež: „No hvala Bogu, zdaj sem rešen vseh skrbi;“ toda jako se je zmotil; kajti ko so njegovi znanci in sorodniki zvedeli to srečo, obsipali so ga kakor roji ôs in sršenov polno medeno hruško. Naš srečni hišnik naroči možu, ki v časnike piše, to-le: „Prosim vas, zapišite v svoj časnik, da sem se izselil v Ameriko, ker sicer nimam nikoli miru. Ljudje, pisma, prošnje me vedno nadlegujejo in bojim se, da bom ob glavo. Eden hoče imeti 5000 gld., sicer pravi, da bo v vodo skočil; drugi se oglašajo za podporo, zopet nekateri se mi ponujajo, da bi se poročili z mojimi sinovi in hčarami, in vendar lahko vsakdo vé, da moj najstarejši otrok še ni 10 let star. Več kakor 500 takih pisem sem že prejel in še vedno dohajajo; ko bi hotel vsakemu vstreči, bi 250 tisoč ne bilo zadosti.“ Kakošen odgovor mu je dal časnikar, ni znano, to pa je gotovo, da denar sam človeku ne prinese prave sreče.

(Dober pripomoček zoper domače prepire.) Nekedaj pride žena k svetemu Vincenciju Fereriju ter mu toži, kako ima surovega moža, ki jo zmerja, kolne in celo pretepa, kadar pride domu; pozabila pa je seveda povedati, da je ona s svojim klepetanjem temu največ kriva. Zato ji pravi svetnik: Pojdite k našemu vratarju in on vam bo dal čudovito vodo, katero vzemite vselej v usta in jo toliko časa obdržite v ustih, da se potolaži moževa jeza; prepričali se bode, da ta voda pomaga, in da postane mož kakor jagnje. Žena to stori, ko pride mož prvikrat hud domu, in ko on kriči, ona molči, ker ima polna usta vode. Ko mož vidi, da žena le molči, tudi on obmolkne in ko se to večkrat ponovi, moža vsa jeza mine, ker nikogar ni bilo, da bi ga dražil. Žena pride vsa vesela sv. Vincenciju povedat, kako čudovito ji je voda pomagala. „Ne voda, pravi svetnik, ampak vaše molčanje je pomagalo, ker le potrpežljivost hrani mir v hiši.“ — Morebiti bi ne bilo napačno, ko bi tudi še sedaj zakonski kje ta pomoček porabili?!

Loterijske srečke.

Trst	7. septembra:	24,	2,	21,	7,	25.
Line	15. septembra:	51,	12,	46,	71,	1.
Gradec	15. septembra:	5,	57,	58,	17,	49.
Dunaj	15. septembra:	49,	74,	52,	75,	1.
Brn	19. septembra:	69,	25,	54,	62,	84.
Praga	12. septembra:	71,	30,	79,	63,	7.

Tržne cene v Ljubljani

dné 19. septembra.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, hktl.	5	85	Špeh povojen, kgr.	—	66
Rež, "	4	39	Surovo maslo, "	—	85
Ječmen, "	3	90	Jajce, jedno	—	2 ⁶
Oves, "	2	28	Mleko, liter	—	8
Ajda, "	4	55	Goveje meso, kgr.	—	56
Proso, "	4	23	Telečje	—	50
Koruza, "	5	85	Svinjsko	—	58
Krompir, "	2	13	Kostrunovo	—	34
Leca, "	10	—	Pišanee	—	30
Grah, "	10	—	Golob	—	17
Fižol, "	11	—	Seno, 100 kgr.	2	50
Maslo, kgr.	—	92	Slama,	2	14
Mast, "	—	74	Drva trda, 4" mtr.	6	40
Špeh svež, "	—	58	" mehka, " "	4	20

➤ Prihodnja številka „DOMOLJUBA“ izide dne 4. oktobra.

ZABAVI IN POUKU.

Izhaja po jeden-krat na mesec.

DOM
in
SVET

Za celo leto 1-60
Za pol leta — 80

ZABAVI IN POUKU.

Za bodoče šolsko leto!

Šolske sestre v Repnjah

(fara Vodice, pošta Smlednik.

sprejemajo deklice v vzgojo.

Mesečno plačilo 12 gld.

➤ Lep zdrav kraj. ➤ (4)

Odlikovan v Trstu 1882

» srebrno svetinjo.

AVGUST DRELSE,

tovarnar peči iz prstenih izdelkov, v Ljubljani.

**Izdelovanje in zaloga najraznovrstnejših
peči najnovejše sestave**

belih in barvenih iz ognjesigurnega gradiva, elegantno in cenó.

Zaloga kemijskih aparatov z najtršim osteklenjem, kojega se ne primejo kisline.

Izvršuje naročila na **cevi, nadstavce za dimnike z vetrnjakom, na stavbene okraske, rebra za cerkvene oboke, ognjesigurne opeke** in vse v stroko **prstenega blaga** spadajoče predmete.

(11)